

Základní škola a Dětský domov Sedlec – Prčice, Přestavlky 1,
příspěvková organizace

Minimální preventivní program

2015 – 2016

Složení preventivního týmu: Mgr. Martina Musilová

Jitka Burdová

Zpracovala: Mgr. Martina Musilová

Obsah:

Úvod

Charakteristika zařízení

Analýza současného stavu na škole

Řízení a realizace preventivních aktivit

Vzdělávání

Cíle prevence na škole

Prevence – obsah a aktivity

Primární prevence v rámci jednotlivých předmětů

Aktivity v rámci zařízení

Zájmová činnost a volno-časové aktivity

Tématická nástěnka

Schránka důvěry

Práce s rodiči

Jiné akce

Aktivity ve spolupráci s externími subjekty

Časový harmonogram

Plán práce 2015 - 2016

Metody při realizaci prevence

Podklady v legislativě

Evaluace MPP

Hodnocení plánu činnosti koordinátora

Hodnocení plnění preventivního programu

Hodnocení primární prevence v oblasti RCH ve školním roce 2014 - 2015

Metody hodnocení efektivity realizovaného programu

Co by žáci měli znát před opuštěním ZŠ

Systém provádění prevence proti zneužívání návykových látek a proti RCH

Řešení přestupků

Školní a vnitřní řád

Krizový plán

Program proti šikanování

Seznam materiálního zázemí

Kontakty a adresy

Závěr

Přílohy Věstník MŠMT č. 11/2003 Spolupráce škol s Policií ČR č.j.: 25 884/2003-24

Úvod

Projevy rizikového chování se týkají i dětí, které jsou žáky základní školy.

Z tohoto důvodu je důležité realizovat primární prevenci právě v době základní školní docházky a poskytovat žákům informace takovou formou, která je přiměřená jejich věku a jejich rozumovým schopnostem.. V tomto věku patří žáci k nejohroženější skupině, a proto také naše škola připravuje prevenci rizikového chování.

Náš Minimální preventivní program vychází z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže č.j.: 21291/2010-28. Důležitou součástí Metodického doporučení je praktický návod pro školy „Co dělat když“, který obsahuje velice detailní a současně praktické doporučení ředitelům škol a školním metodikům prevence, jak se zachovat při výskytu určitého rizikového chování ve školách. Jedná se o metodické doporučení. Dne 2. 7. 2013 byl schválen Metodický pokyn k řešení šikanování na školách a školských zařízeních, č. j. MSMT-22294/2013-1. Stručný text metodických doporučení a přílohy jsou umístěny v podkladech legislativy Minimálního preventivního programu, dohledatelné v plném rozsahu na stránkách MŠMT, odkaz:

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny?highlightWords=prim%C3%A1rn%C3%AD+prevence+rizikov%C3%A9>

Charakteristika zařízení

Zařízení Základní škola a Dětský domov Přestavlky bylo založeno v roce 1959. Budova školy je umístěna v barokním zámku Nové Mitrovce z roku 1736. Kolem zámku se rozprostírá park s rozlohou 2,7 Ha, kde se nachází mnoho stromů a keřů. Nejvzácnější z nich je Sekvojovec obrovský (stáří cca 100 let). Zámek i budova jsou chráněnou kulturní památkou.

Zařízení je příspěvkovou organizací. Sdružuje dětský domov, základní školu praktickou, základní školu speciální a školní jídelnu. Od roku 2001 je jeho zřizovatelem Krajský úřad Středočeského kraje. Nachází se v klidném a příjemném prostředí v blízkosti města Sedlec – Prčice a rekreačního střediska Monínec.

Žáci Základní školy speciální v Prčici jsou vzděláváni podle ŠVP Škola za poznáním. Výuka ve škole probíhá ve 2 třídách. Žáci Základní praktické školy Přestavlky jsou vzděláváni podle školního vzdělávacího programu Tvořivá a praktická škola. Podle potřeby jsou žákům vytvářeny individuální vzdělávací programy. Výuka ve škole probíhá ve 2 třídách, které se nachází přímo v hlavní budově, s maximálním počtem

do 14ti žáků. K dispozici je cvičná kuchyňka, školní dílna, školní pozemek, počítačová učebna a sportovní hřiště pro míčové hry.

Základní škola se zapojila do projektu „Modernizace škol zřizovaných Středočeským krajem,,, který je podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu Evropského hospodářského prostoru. Cílem projektu je modernizace škol multimediální didaktickou technikou a využívání znalostí a dovedností učitelů, které získali dalším vzděláváním v oblasti informačních a komunikačních technologií.

Zařízení poskytuje vzdělání, výchovu a celodenní péči dětem a mládeži s nařízenou ústavní výchovou nebo s předběžným opatřením v souladu se zákonem č. 109/2002 Sb., zpravidla od 3 – 18 let, popř. do ukončení přípravy na povolání. O umisťování dětí do našeho zařízení rozhoduje DDÚ, U Michelského lesa 222, Praha 4. Kapacita zařízení je 72 lůžek.

V době mimo školu jsou děti zařazovány do výchovných skupin. V současné době je 5 výchovných skupin. Skupinová výchovatelé zajišťují dětem smysluplné využívání volného času.

V zařízení každoročně pracuje několik zájmových kroužků. Děti se také účastní různých sportovních a kulturních akcí. O letních prázdninách jsou pro ně připravovány rekreační pobyty mimo zařízení.

Všem dětem je věnována potřebná preventivní a zdravotní péče zdravotní sestrou s odborným vzděláním.

Celodenní stravování je zajišťováno ve školní jídelně.

Analýza současného stavu na škole

K posouzení problematiky v oblasti rizikového chování slouží dotazníky, které ukazují na informovanost a odhalování nežádoucích projevů chování žáků.

Je důležité zachytit prvopočátky rizikového chování, aby nedocházelo k vyhocení konfliktních situací a tím k narušování klimatu ve třídě, škole, na domově.

V letošním školním roce zůstává základním principem preventivní strategie

osvojování základních kompetencí v oblasti zdravého životního stylu, rozvoj dovedností vedoucích u žáků k odmítání sebedestruktivního chování, šikaně, projevům agresivity a porušování zákona.

Zjišťujeme, jaká je informovanost žáků o rizikovém chování, jaký je jejich názor na návykové látky a znalost možností pomoci.

Největším problémem zůstává otázka kouření. Žáci jsou poučeni o možných následcích, o problémech je nutné s žáky hovořit otevřeně, ale bez zastrašování. Lze konstatovat, že žáci jsou o škodlivosti návykových látek poměrně dobře informováni.

Řízení a realizace preventivních aktivit

Za realizaci Minimálního preventivního programu zodpovídá školní metodik prevence, tj. Martina Musilová, která spolu s Jitkou Burdovou koordinuje práci v oblasti rizikového chování jednotlivých pedagogů a externích spolupracovníků. Školní metodik se podílí na analýze současného stavu a zároveň na řešení jednotlivých problémů. O průběhu naplňování Minimálního preventivního programu informuje vedení školy a spolu s ním pravidelně vyhodnocuje aktuální situaci ve škole.

Vzdělávání

Hlavní podíl na dalším rozvíjení znalostí a dovedností související s prevencí rizikového chování spočívá v samostudiu všech učitelů a vychovatelů našeho zařízení a školního metodika prevence. Pro pedagogy podílející se na realizaci minimálního preventivního programu je metodickým pomocníkem tým metodiků prevence M. Musilová a J. Burdová, které vyhledávají nové informace a podněty. Například nabídku vzdělávacích kurzů visk.cz/programova-nabidka pro letošní rok př. Bezpečně na internetu, Seznamovací a týmové stmelovací hry v praxi, Šikana ve škole, Trendy rizikového chování žáků, Dokumentace školního metodika prevence aj. Dále je možnost přihlásit se na programy DVPP na PedF UK www.pedf.cz/uprps Kurz prevence šikanování ve školách (lektoruje Dr. Michal Kolář), Úvod do první pomoci při školní šikaně a kyberšikaně, Diagnostika třídních kolektivů apod.

Metodik prevence navštěvuje min. dvakrát ročně pracovní schůzky oblastních, školních metodiků prevence v Příbrami, kde bývá seznámen s aktuálními informacemi z regionu, s informacemi ze setkání okresních metodiků prevence.

Cíle prevence na škole

Cílem minimálního preventivního programu je zvýšení odolnosti žáků vůči rizikovému chování a výchova ke zdravému životnímu stylu. Snažíme se, aby se preventivní výchovně vzdělávací působení stalo neoddělitelnou součástí výuky a života školy a domova. Věková kategorie žáků základní školy je skupinou populace, která patří k nejohroženějším. Nabízíme volnočasové aktivity a další programy, kde se mohou uplatnit všechny děti. Důraz je kladen na informovanost žáků o dané problematice ve všech předmětech, zejména ve výchově k občanství, výchově ke zdraví, prvouce, rozumové výchově, výtvarné, tělesné a literární výchově, přírodopisu a chemie.

Další cíle školy i domova

- Rozvíjet osobnostní kvality žáků
- Vytvořit prostor pro smysluplné využití volného času
- Vychovávat k zodpovědnosti za své zdraví a zdravý životní styl
- Sociální klima školy (zejména rozvoj humanistických postojů – úcty, důvěry, snášenlivosti, empatie, spolupráce – budovaných za pomoci aktivního sociálního učení)
- Pohoda organizačního prostředí (režim den, zdravá výživa, pohybová aktivita)
- Zdravé učení (smysluplnost, přiměřenost, spoluúčast a spolupráce, motivující hodnocení)
- Otevřené partnerství (otevřené vztahy s rodiči a veřejností)
- Vytvářet podmínky pro mimoškolní činnost
- Pohoda prostředí školy, na jejímž vytváření se spoluúčastní žáci a pracovníci školy společně (funkčnost, účelnost, podnětnost, estetičnost prostředí), stanovení pravidel chování (s právy a povinnostmi všech účastníků života školy)
- Ve spolupráci s ředitelkou školy a ostatními pedagogickými pracovníky musí být zmapována situace v prostředí konkrétní školy (situace v jednotlivých třídách, skupinách, nejčastěji řešené výchovné problémy, výukové problémy, zapojení žáků do volnočasových aktivit, apod.)
- Aktivní sociální učení (zlepšení sociálních vztahů a dovedností, efektivní orientace v mezilidských vztazích, porozumění skupinovému procesům, kooperativní řešení interpersonálních problémů a konfliktů, apod.)
- Komunikativní metody (rétorická cvičení, nonverbální komunikace, apod.)

- Relaxace, prevence stresu, duševní zdraví
- Zlepšovat mezilidské vztahy, podporovat vzájemnou pomoc, a to nejen mezi jednotlivci, ale také mezi jednotlivými třídními kolektivy (prosociální chování)
- Pěstovat v žácích naší školy pocit sounáležitosti k dění v naší škole, pocit hrdosti nad úspěchy naší školy a domova
- Pěstovat a důsledně vyžadovat zásady slušného chování
- Cvičit sebeovládání, umění zapojit se v kolektivu a v něm obstát
- Pokračovat v řešení vztahů v problémových třídách a snažit se o jejich zlepšení
- Zapojovat žáky do mimoškolních aktivit a motivovat je k vhodnému využití volného času
- Učit žáky, jak řešit problémové situace
- Učit žáky rozlišovat co je dobré a co je špatné
- Nadále seznamovat žáky s nebezpečím návykových látek
- Eliminovat výskyt agresivních projevů některých žáků vůči spolužákům
- Provádět osvětu vedoucí ke zdravému společensky žádoucímu psychosexuálnímu vývoji žáků na druhém stupni a starších
- Zaměřit se na prevenci možného výskytu drobných krádeží a vandalismu
- Třídní projekty
- Podporovat spolupráci , prosociální chování, ale i zdravou soutěživost mezi jednotlivými třídami nebo skupinami při školních a mimoškolních akcích
- Prevence, evidence a eliminace rizikového chování
- Vytváření pozitivního klimatu školy
- Účast všech pedagogických pracovníků na realizaci MPP
- Spolupráce s rodiči žáků
- Spolupráce s odborníky z PPP, lékaři, policií ČR, odborem sociálních věcí, popř. s jinými pověřenými osobami
- Zapojení žáků do preventivních aktivit
- Dobrá informovanost všech žáků v oblasti rizikového chování
- Systematická výuka a výchova ke zdravému životnímu stylu
- Vytvoření dostatečného zázemí k trávení volného času v prostorách školy a domova
- Začleňování méně průbojných žáků do kolektivu
- Odstranění nevhodného chování mezi žáky

Prevence – obsah a aktivity

Primární prevence v rámci jednotlivých předmětů

(odkaz na Školní strategii prevence)

Aktivity v rámci zařízení

Zájmová činnost a volnočasové aktivity

Cyklistický kroužek

Kroužek navštěvují zájemci, kteří vyjíždějí za doprovodu dvou dospělých do okolí Přestavlk. Mimo jízdy na kole po silnici i v terénu je na programu také dopravní výchova, údržba kola, zdravotní výchova, zdolávání drah zručnosti a obratnosti na kole. Cyklistický kroužek vede paní Burdová.

Dramatický kroužek

Podstatou dramatického kroužku je vyzkoušet si herectví a nacvičit nějakou pohádku či divadelní hru. Má i spoustu pozitivních vlivů na dětskou osobnost. Rozvíjí představivost, fantazii a kreativitu, zlepšuje mluvený projev, zapojuje mimiku a procvičuje paměť. Děti se učí zábavnou a hravou formou. Kroužkem provází M. Vanišová.

Kreativní

Nově zařazený kreativní kroužek, kde vytváříme pomocí odlišných technik různé výrobky, jako například šperky z korálků, řetízky s kovovými komponenty, módní doplňky, adventní věnec pletený z papíru, atd..

Počítače

Klíčovou dovedností dnešní doby je znalost práce na počítači. Děti se zde učí vytvářet složky a dokumenty v běžných programech, učí se ovládat internet, zpracovat fotografie... V neposlední řadě jsou děti, pod vedením p. Zubové, poučeny o dodržování bezpečnosti.

Sportovní

Na kroužku jsou děti zábavnou formou vedeny tak, aby získaly k pohybu pozitivní vztah a byl pro ně radost a potřebou. Věnujeme se obecné sportovní přípravě, rozvoji dovedností a fyzické přípravě.

Šití

Do kroužku, který vede paní Skalická, dochází převážně děvčata, nechybí ovšem ani chlapci. Činnost je rozdělena na tvorbu drobných výrobků při využití šití a tvorbu obrázků různými technikami vyšívání. O vyšívané dečky je vždy veliký zájem při prodejních akcích.

Taneční

Všeobecný tanec a taneční příprava, zábavné tanečky, procvičování rytmiky a motoriky, radost a dobrá nálada. To vše nabízí taneční kroužek vedený p. Hájkovou.

Turistický kroužek

Docházející děti do tohoto kroužku provozují pod vedením paní Peškové převážně místní turistiku s využitím dopravních spojů v okolí, ale občas i větších výprav do vzdálenějších míst. Činnost kroužku je zcela závislá na počasí a tak se nyní těšíme, až začne svítit sluníčko a my zase více budeme vyrážet na delší procházky do okolí s následným závěrem u ohýnku při opékání špekáčků.

Vaření

Cílem kroužku je zasvětit děti do základů kuchařského umění. Zkoušíme jednoduché i složité pokrmy. Děti se učí základní technologické postupy, zacházení s náčiním a přístroji, ale i udržení pořádku během přípravy jídla, konečnému úklidu kuchyně a samozřejmě je i kultura stolování.

Výtvarný kroužek

Děti se pod vedením Mgr. M. Vanišové učí různým výtvarným technikám. Činnost podporuje jejich vztah k umění, radost z vlastní práce a trpělivost, zvláště při detailní kresbě. Zapojují se do výtvarných soutěží.

Tematická nástěnka

Na obou školách je tematická nástěnka, která obsahuje aktuální zprávy v této oblasti. Žáci jsou zde informováni o konzultačních hodinách protidrogového koordinátora. Nástěnka je průběžně aktualizována.

Schránka důvěry

Pokud mají žáci na naší škole nebo domově nějaký problém, který nechtějí osobně řešit, mohou využít opět nově připravené Schránky důvěry. Podněty, které do ní děti vhodí, řeší dle druhu či závažnosti problému ředitelka školy, vedoucí

vychovatelka nebo jimi pověřená osoba. Žáci mohou psát své dopisy anonymně.

Práce s rodiči

Rodiče dětí s ústavní nařízenou výchovou neprojevují většinou velký zájem o děti samotné, natož, aby spolupracovali v dané problematice. Proto, pokud děti odjíždí domu do rodin, například v době prázdnin, podepisují rodiče předávací formulář, že mimo jiné dohlédnou a jsou odpovědní za to, aby děti v jejich péči neužívaly návykové látky, nebo nenavštěvovaly nevhodná prostředí a zařízení. Také jim předáváme informační letáky a materiály z oblasti rizikového chování.

Zřizování kluboven

Škola disponuje klubovnou, nebo společenskou místností, kde je prostor a vybavení pro volnočasové aktivity dětí, dále pro pořádání besed a různých kulturních vystoupení.

Jiné akce

Plánované mimoškolní aktivity DD:

- pohádkový les Heřmaničky
- Vrakiáda Sedlec - Prčice
- pásmo pohádek se Světlanou Nálepkovou
- návštěva u p. Horákové – jízda na koních
- návštěva výstavy dětí ze ZUŠ
- výtvarné soutěže dle možností
- společné akce dle plánů vychovatelů – 1x za měsíc
- skupinové výlety
- účast na dětském karnevalu – Přestavlky
- návštěva filmových představení – kino Sedlec (dle nabídky)
- besedy s p. Stránskou – Policie ČR
- Svatováclavská pouť - Praha
- příjezd „ Svatého Martina „ - Sedlec

- zapojení se do soutěže „ Příbramský anděl „
- návštěva divadelního představení dle nabídky
- pravidelné návštěvy Křesťanů z Prahy (1 x za měsíc)
- Mikulášská besídka a nadílka
- rozsvěcení vánočního stromu v Prčici
- Vánoční besídka a nadílka
- ples ÚSP Svatý Ján – Sedlčany
- Den matek – Červený Újezd
- dopravní soutěže
- Sněhuláci pro Afriku
- oslava Dne dětí - soutěže
- výchovný koncert ZUŠ – Sedlec
- Běh naděje
- zimní stadion Sedlčany - bruslení
- Matějská pouť Praha
- výlety dětí ze zájmových kroužků
- Pohádkový les v Sušeticích
- celodenní výlety po okolí
- pravidelné návštěvy infocentra – výstavy
- návštěva České pošty
- návštěva knihovny
- letní pobyty dle možnosti
- pořádání besed pro děti na téma příroda, zdraví apod.
- návštěva akce ve vile Vallile
- lyžování v SKI areálu Kvasejovice
- bowling Hulín
- fotbalová utkání – Přestavlky
- hasičské soutěže
- akce pro děti – ateliér Prčice
- pálení čarodějnic
- Den dětí

- červnová akademie – besídka v DD
- další účast na aktuálně nabízených akcích

Aktivity ve spolupráci s externími subjekty

Volnočasové aktivity

Jedná se o aktivity, které nesouvisí s výukou, ale jsou nabízeny školou nebo partnerskými subjekty, mohou je využívat žáci školy a napomáhají k formování osobnosti a zdravého životního stylu.

Informování rodičů

- konzultační hodiny
- internetové stránky školy
- informační nástěnka

Konzultační hodiny

Konzultační hodiny metodicky prevence Martiny Musilové jsou v pondělí od 12:00 do 14:00 hodin po předchozí dohodě. Konzultaci lze dohodnout osobně, telefonicky na telefonním čísle 739055703 nebo prostřednictvím e-mailu: martina.doma@seznam.cz.

Časový harmonogram

Plán práce na rok 2015 – 2016

Září

- MPP – doplnění materiálů, úprava plánu
- vypracování vlastního plánu činnosti, odevzdání k 30. 9. 2015, spolupráce s p. Burdovou, plán 2015-16
- zajištění poučení žáků o nebezpečí návyk. látek a užívání drog
- Dopravní soutěž mladých cyklistů - Příbram

- úprava tematické nástěnky
- DD schůzka skupin – téma prevence z aktuální nabídky

Říjen

- úprava a aktualizace nástěnky, konzultační hodiny
- MPP – kompletace, odevzdání ředitelce školy ke kontrole
- přerovnání knihovny a videotéky na téma rizikové chování
- Blok prevence: Zdravověda – spolupráce p. Dohnalová
- účast na schůzce metodiků prevence v Příbrami
- spolupráce s p. Burdovou, předání informací a materiálů z oblasti rizikového chování
- DD schůzka skupin – téma prevence z nabídky

Listopad

- úprava a aktualizace nástěnky, konzultační hodiny
- pedagog. porada – seznámení pedagogů s MPP
- spolupráce s p. Burdovou, předání všeobecných informací, mimo jiné o schůzkách skupin v DD
- seminář VISK Dokumentace šk. metodika prevence
- DD schůzka skupin – téma prevence z nabídky

Prosinec

- úprava a aktualizace nástěnky, konzultační hodiny
- spolupráce s p. Burdovou, shánění materiálů, vzájemné předávání materiálů a aktuálních informací v oblasti prevence rizikového chování
- Blok prevence: Zdravověda – spolupráce p. Dohnalová
- DD schůzka skupin – téma z nabídky

Leden

- úprava a aktualizace nástěnky, konzultační hodiny
- pedagog. porada – předání aktuálních informací
- Blok prevence - Policie ČR
- spolupráce s p. Burdovou, předání všeobecných informací, mimo jiné schůzek skupin v DD
- DD schůzka skupin, téma z nabídky

Únor

- úprava a aktualizace nástěnky, konzultační hodiny
- spolupráce s p. Burdovou, předání všeobecných informací, mimo jiné o schůzkách

skupin v DD

- pedagog. porada – aktuální informace, řešení problémů
- vyplnění dotazníků, spolupráce s p. Burdovou, shánění nových materiálů
- účast na semináři s tematikou prevence rizikového chování
- přerovnání knihovny a videotéky r. chování, doplnění publikací, brožur
- K – centrum, návštěva v Benešově
- DD schůzka skupin – téma z nabídky

Březen

- úprava a aktualizace nástěnky, konzultační hodiny
- pedagog. porada – předání aktuálních informací, řešení problémů
- účast na schůzce metodiků prevence v Příbrami
- spolupráce s p. Burdovou, předání všeobecných informací, mimo jiné schůzky skupin v DD
- DD schůzka skupin – vybrané téma
- Blok prevence: Zdravověda – spolupráce p. Dohnalová

Duben

- úprava a aktualizace nástěnky, konzultační hodiny
- pedagog. porada – předání aktuálních informací, řešení případných problémů
- spolupráce s p. Burdovou, předání nových informací a materiálů
- Blok prevence „Služby odborné pomoci“
- Triatlontour p. Slavata – program pro všechny děti včetně dětí z DD
- DD schůzka skupin – vybrané téma

Květen

- úprava a aktualizace nástěnky, konzultační hodiny
- pedagog. porada – předání aktuálních informací nebo řešení připomínek či dotazů
- spolupráce s p. Burdovou, předání nových informací a materiálů
- Blok prevence – Policie ČR
- DD schůzka skupin – vybrané téma

Červen

- úprava a aktualizace nástěnky, konzultační hodiny
- spolupráce s p. Burdovou, předání informací a materiálů z oblasti rizikového

chování, hodnocení a evaluace prevence

- pedagog. porada – aktuální informace, řešení problémů, hodnocení MPP
- Blok prevence - Hasiči
- DD schůzka skupin – vybrané téma

Metody při realizaci prevence

- Didaktické principy
- Využíváme metody výchovně vzdělávacího procesu
- Individuální přístup k žákům, ohled na aktuální stav žáka
- Využívání relaxačních chvil

Je důležité vycházet z věku dětí a prostředí, snažit se o kontinuální působení na děti, adekvátnost a propojenost poznatků.

- Výchova bude uskutečňována mezipředmětově

příklady používaných metod práce:

- výklad (předávání informací)
- besedy, diskuse
- samostatná práce žáků (různé projekty, referáty, informace z médií)
- skupinová práce žáků
- videoprojekce
- výtvarné práce
- exkurze

Podklady v legislativě

odkaz na MŠMT:

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny?highlightWords=prim%C3%A1rn%C3%AD+prevence+rizikov%C3%A9>

Metodické dokumenty (doporučení a pokyny)

Obsahuje metodická doporučení a metodické pokyny v oblasti primární prevence rizikového chování schválená vedením MŠMT: Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28) a Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních (Dokument Č.j. MSMT- 22294/2013-1)

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)

Metodické doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů (dále jen „žák“) ve školách a školských zařízeních:

- a) vymezuje aktuální terminologii, která je v souladu s terminologií v zemích EU a začlenění prevence do školního vzdělávacího programu a školního řádu,
- b) popisuje jednotlivé instituce v systému prevence a úlohu pedagogického pracovníka,
- c) definuje Minimální preventivní program,
- d) doporučuje postupy škol a školských zařízení při výskytu vybraných rizikových forem chování dětí a mládeže.

 [Metodicke_doporuceni_uvodni_cast.doc](#) (128,00 KB)

 [Priloha_1_Navykove_latky.rtf](#) (275,66 KB)

 [Priloha_2_Rizikove_chovani_v_doprave.doc](#) (69,50 KB)

 [Priloha_3_poruchy_prijmu_potravy.doc](#) (66,50 KB)

 [Priloha_4_Alkohol.doc](#) (73,00 KB)

 [Priloha_5_Syndrom_CAN.doc](#) (72,50 KB)

 [Priloha_6_Skolni_sikanovani.doc](#) (156,00 KB)

 [Priloha_7_Kybersikana.doc](#) (145,00 KB)

 [Priloha_8_Homofobie.doc](#) (79,00 KB)

 [Priloha 9 Extremismus rasismus xenofobie antisemitismus.doc](#) (72,50 KB)

 [Priloha 10 Vandalismus.doc](#) (81,00 KB)

 [Priloha 11 Zaskolactvi.doc](#) (127,50 KB)

 [Priloha 12 Kradeze.doc](#) (80,00 KB)

 [Priloha 13 Tabak.doc](#) (102,50 KB)

 [Priloha 14 Krizove situace spojene s nasilim.doc](#) (142,00 KB)

 [Priloha 15 Netolismus.doc](#) (74,50 KB)

 [Priloha 16 Sebeposkozovani.doc](#) (106,00 KB)

 [Priloha 17 Nova nabozenska hnuti.doc](#) (141,50 KB)

 [Priloha 18 Rizikove sexualni chovani.doc](#) (149,50 KB)

 [Priloha 19 Prislusnost k subkulturam.doc](#) (96,50 KB)

 [Priloha 20 Domaci nasili.doc](#) (128,00 KB)

Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních (Dokument Č.j. MSMT-22294/2013-1)

Cílem metodického pokynu k řešení šikanování je poskytnout pedagogickým pracovníkům základní informace především k samotnému řešení tohoto vysoce rizikového chování. Text metodického pokynu je provázán s Metodickým doporučením k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, čj. 21291/2010-28 ve znění pozdějších úprav (dále jen „metodické doporučení“), ve kterém lze nalézt komentáře k metodickým postupům a užitečná metodická vodítka pro diagnostiku a nápravu v podobě tabulek. Metodický pokyn je určen pro právnické osoby vykonávající činnost škol zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Podpůrně je doporučován k využití i ostatním školám zapsaným do školského rejstříku a poskytovatelům služeb souvisejících se vzděláváním a výchovou.

 [Metodicky pokyn k sikanovani.doc](#) (127,00 KB)

 [Sikanovani PRILOHA 1.docx 1.docx](#) (23,02 KB)

 [Sikanovani PRILOHA 2.doc](#) (31,50 KB)

 [Sikanovani PRILOHA 3.docx](#) (17,93 KB)

 [Sikanovani PRILOHA 4.docx](#) (27,77 KB)

 [Sikanovani PRILOHA 5.doc](#) (50,50 KB)

Evaluace

Hodnocení plánu činnosti koordinátora

Hodnocení plnění preventivního programu

Hodnocení primární prevence v oblasti rizikového chování ve školním roce 2014 – 2015

Ve školním roce 2014 – 2015 bylo jako každoročně základním principem preventivní strategie osvojování základních kompetencí v oblasti zdravého životního stylu a prevence, rozvoj dovedností, které vedou u dětí a mládeže k odmítání všech druhů sebe-destruktivního a návykového chování, projevů agresivity a porušování zákona. Za velmi důležitou oblast prevence považuji naplňování a prohlubování komunikačních dovedností mezi učitelem, vychovatelem, rodiči a žákem, posilování zdravého sebevědomí, sebeúcty a vzájemné úcty, řešení konfliktů, překonávání překážek, boj proti nudě a smysluplné využívání volného času.

Působení v oblasti prevence bylo součástí výchovy a vzdělávání žáků po celou dobu školní docházky. V pedagogickém působení bylo nutno brát v úvahu individualitu osobnosti našich žáků a jejich rozumové schopnosti. Naší snahou bylo rozvíjet osobnostní kvality žáků, vytvořit prostor pro smysluplné využívání volného času, vést žáky k zodpovědnosti za své zdraví a zdravý životní styl. Nedílnou součástí preventivního působení byla snaha o vytvoření příjemného sociálního klima školy i domova, rozvoj úcty, důvěry, snášenlivosti, empatie, spolupráce – budovaných za pomoci aktivního sociálního učení - zlepšení sociálních vztahů a dovedností, efektivní orientace v mezilidských vztazích, porozumění skupinovým procesům apod. Dále pohoda organizačního prostředí (režim den, zdravá výživa, pohybové aktivity). Třídní

učitelé měli snahu o vytvoření podmínek zdravého smysluplného učení, přiměřenost, spoluúčast a spolupráci, motivující hodnocení. Žáci využívali zájmových kroužků. Na základě celoročních plánů proběhly školní i mimoškolní kulturní, sportovní, hudební, výtvarné a poznávací akce, naše či celorepublikové soutěže, kde se žáci často umístili na předních místech. Aktualizace a zápisy o těchto akcích jsou odevzdávány p. ředitelce, tam jsou zakládány a přístupny k nahlédnutí. Dále jsou průběžně zveřejňovány na webových stránkách školy.

Podařilo se naplnit roční plán koordinátorek prevence, i když během roku s různými úpravami a obměnami. J. Burdová aktivně sledovala naše plánované akce, které např. v případě spolupráce mluvčí Policie ČR nebylo možné z jejich strany z časových důvodů naplánovat, p. Burdová zajistila akce náhradní, konkrétně zážitky z bohaté nabídky Mirákula tedy zpestřil zábavný program připravený Policií ČR tam. Děti se seznámily s technikou, vybavením i vyšetřovacími metodami současných kriminalistů. Nechyběl ani důležitý čtyřnohý pomocník policie – pes Rex.

V průběhu začátku školního roku byl aktualizován Minimální preventivní program. Během celého školního roku a nejen na pedagogických poradách probíhala spolupráce a komunikace mezi paní ředitelkou, pedagogy a jmenovitě koordinátorkami prevence p. Musilovou a p. Burdovou. Ze strany pedagogů proběhla účast na vzdělávacích seminářích. Žáci byli průběžně ve vyučování a na schůzkách skupin, informováni o výchově ke zdravému životnímu stylu, správné životosprávě, hygienických zásadách a návycích, vhodném využívání volného času, nebezpečí drog, léků, cigaret aj., kamarádství - výběr, vztahy, šikana , agresivita a její formy, násilné chování, vandalismus, kriminalita, sexuální výchova. Celoročně probíhala aktualizace materiálů protidrogové nástěnky, konzultačních hodin koordinátorek, fungovala knihovna a videotéka materiálů prevence rizikového chování.

S naší školou a domovem spolupracovala policie ČR, byly řešeny i přestupky jako útěky, agresivní a vulgární chování některých svěřenců. Bylo zapsáno mnoho zápisů o přestupcích různého charakteru. Tyto přestupky byly okamžitě a dle závažnosti řešeny v souladu s Vnitřním řádem školy a domova nebo dle závažnosti běžnými výchovnými opatřeními – domluva, napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele, snížení známky z chování, přeřazení do jiné výchovné skupiny, spolupráce s lékaři, psychology, policií, diagnostický pobyt žáka v léčebně (př. Opařany), uvědomění sociálního odboru oddělení péče o dítě. Počty těchto přestupků budou na začátku příštího školního roku sečteny a s dalšími údaji zaznamenány do formuláře Odboru školství a sportu Středočeského kraje jako podklad pro monitorování činnosti škol v oblasti prevence rizikového chování dětí a mládeže.

Metody hodnocení efektivity realizovaného programu

Po celý rok jsme vedli záznamy o realizaci jednotlivých aktivit a činností. Věnovali jsme se informacím ze schránky důvěry. Sledovali jsme uplatnění a úspěchy našich žáků při různých činnostech, soutěžích, výstavách jakož i vystupování a chování ve škole i mimo ni.

Žáci od 4. ročníku vyplňují dotazník na téma šikanování a drogy. Dotazníky jsou vyhodnoceny. Během školního roku se MPP soustřeďuje na následující rizikové faktory: agresivitu, násilí a šikanu, intoleranci ve škole, projevy rasizmu a xenofobie, prevenci HIV/AIDS a rizikové sexuální chování, vandalismus, drogy, kouření a alkohol.

Při vyučování využíváme videoprogramů, DVD a literatury, která se zabývá problémem drog a sociologických patologických jevů.

Výpovědi žáků se moc neliší od let předešlých. Jejich postoj k drogám je negativní, avšak kouření, v některých případech i alkohol, nepovažují za nebezpečné látky. Starší žáci dovedou o těchto tématech diskutovat, dovedou si utvářet vlastní názor.

Důležité je, aby nejen metodik prevence dobře znal a měl zájem poznávat potřeby, problémy a názory dětí na vše co se ve školním prostředí a ve volném čase odehrává. Je zapotřebí znát názory dětí na jejich spolužáky, kamarády, zájmovou činnost, školní jídelnu, rodiče, pedagogy a vše co by děti mohlo trápit, nebo naopak z čeho mají radost. Důvěra vypovídat se o svých pocitech velmi pomáhá k odlehčení jejich starostí nebo radostí v našem zařízení. Jsou svolávány pravidelné schůzky skupin a zde se řeší zmíněné problémy. Děti se naučily některé záležitosti řešit tady a jiné chodí řešit individuálně. Důležitá je pro ně odezva. To znamená vědomí, že se jejich problémem někdo zabývá.

Co by žáci měli znát před opuštěním ZŠ

- pojmenovat základní návykové látky
- znát jejich účinky na lidský organismus
- orientovat se v problematice závislosti
- znát základní právní normy
- vědět, kde jsou kontaktní místa pro danou problematiku
- posilovat své sebevědomí
- správně se rozhodovat, odmítat

- zaujímat zdravé životní postoje
- orientovat se v problematice sexuální výchovy
- bránit se různým formám násilí, vědět kde hledat pomoc
- zvládat základní sociální dovednosti

Systém provádění prevence proti zneužívání návykových látek a proti rizikovému chování

- Na pedagogické poradě seznámit všechny pedagogické pracovníky s finální úpravou Minimálního preventivního programu pro letošní školní rok a zapojit je do jeho realizace.
- S problematikou oblasti rizikového chování seznamovat žáky v jednotlivých vyučovacích předmětech a na schůzkách skupin.
- Využití tematické nástěnky, doplňování aktuálních zpráv z dané oblasti, tématu.
- Zřízení schránky na dotazy pro žáky.
- Konzultační hodiny protidrogového koordinátora, vyvěsit na nástěnku.
- Vést videotéku a knihovnu v oblasti rizikového chování.
- Odebírat časopis „Prevence“ s aktuálním zpravodajstvím.
- Shromažďování dostupných informací o institucích, organizacích a odbornících, kteří v oblasti prevence působí v okrese.
- Navodit atmosféru důvěry a sounáležitosti.
- Vytvářet nespecifické tematické bloky s dětmi (výtvarné a sportovní soutěže, různé míčové hry, závodivé hry, besídky a jiné).
- Zapisovat a zakládat způsob, název a dobu trvání preventivního poučení o rizikovém chování.
- Informovat rodiče o Minimálním preventivním programu, jeho záměrech a realizaci.
- Spolupracovat s ostatními odborníky: Česká policie, Městská policie Votice, Komise pro sociálně právní ochranu dítěte, Oddělení péče o děti, K-centrum, dětský lékař, Pedagogicko-psychologická poradna.
- Spolupráce školy při využívání volného času s MÚ, sportovními organizacemi, jinými zařízeními (ZŠ Sedlec, ÚSP Tloskov,...)
- Pro žáky připravit mikulášskou nadílku, vánoční besídku, program ke Dni dětí.
- Pořádat pro žáky jednorázové akce: besedy, přednášky, exkurze, víkendové akce.

- Všichni pedagogičtí pracovníci se zúčastňují dalšího vzdělávání v této a další oblasti, informace ze seminářů a školení předávají formou referátu na pedagogických poradách.

O akcích naší školy informujeme veřejnost prostřednictvím tisku v „Našem domově“, „Sedlčanských novinách“, nebo prostřednictvím našich www. stránek.

Řešení přestupků

Školní řád zakazuje užívání a distribuci drog, pití alkoholu, kouření a hraní na výherních automatech. Proto pro potrestání přestupků lze využít běžná výchovná opatření (se školním řádem a postihy za jeho porušení jsou žáci seznámeni na začátku školního roku):

- napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele
- snížení známky chování
- přeřazení do jiné třídy či výchovné skupiny
- spolupráce s lékaři, psychology, policií
- diagnostický pobyt žáka v příslušném diagnostickém ústavu
- uvědomění sociálního odboru oddělení péče o dítě
- v případě dealerství – oznámení věci Polici ČR

Školní a vnitřní řád

(dostupný na www.zsddprestavky.cz)

Krizový plán - postupy při řešení rizikového chování

Program proti šikanování

Škola či školské zařízení má jednoznačnou odpovědnost za děti a žáky. V souladu s ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 Sb., (Školský zákon), je škola povinna zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví žáků v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit, a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně patologických jevů). Z tohoto důvodu musí pedagogický pracovník šikanování mezi žáky předcházet, jeho projevy

neprodleně řešit a každé jeho oběti poskytnout okamžitou pomoc.

Odhalení šikany bývá obtížné. Významnou roli při jejím zjišťování hraje strach, a to nejen strach obětí (msta agresorů), ale i pachatelů a dalších účastníků. Účinné a bezpečné vyšetření šikany vychází z kvalifikovaného odhadu stádia šikany

Prevence šikany a její minimalizace souvisí s dobrou komunikací jednotlivých pracovníků školy. Organizace chodu školy musí umožňovat častou, pružnou a efektivní komunikaci o problémových jevech. Kdykoliv si někdo z pracovníků školy všimne příznaků nezdravých vztahů a nevhodného chování k některým žákům, neprodleně to sdělí třídnímu učiteli a školnímu metodikovi prevence, vedení školy. Každý řešený případ je nutné „dotáhnout“ – shrnout postupy a výsledky řešení a náležitě informovat zúčastněné strany.

Co je a co není šikana

Šikana je každé chování, splňující tyto znaky:

- Je cílené vůči jedinci. nebo skupině žáků (oběti)
- Jeho záměrem je oběti ohrozit, ponížit či zastrašit
- Je obvykle opakované, často dlouhodobé
- Existuje jedinec či skupina, jímž přináší prospěch nebo uspokojení (agresori)
- Oběť se neumí bránit a dlouhodobě trpí

Šikanou tedy není:

- Jednorázová rvačka, nevhodný vtip či konflikt
- Vyčlenění dítěte z kolektivu, pokud není motivováno snahou ublížit či pobavit se na jeho

Základní formy:

- Fyzická šikana – bití, vydírání, loupeže, poškozování věcí, sexuální násilí
- Psychická šikana – nadávky, pomluvy, vyhrožování, zesměšňování

Naše cíle jsou:

1. snažit se vytvořit prostředí omezující vznik šikany (prevence)
2. být ve střehu a odhalit počínající šikanu.dříve, než se plně rozvine
3. vhodnými prostředky zamezit jejímu dalšímu trvání - každý případ vyžaduje specifické řešení!

Prevence šikany

- Podporovat rozvíjení pozitivních vztahů mezi žáky.
- Vést žáky k sebedůvěře, přiměřenému sebevědomí a odpovědnosti za své jednání.
- Jednat s dětmi jako s partnery, respektovat jejich práva, zároveň je vést k plnění povinností.
- Co nejvíce omezit nudu při výuce - šikana, často vzniká jako zdroj zábavy pro agresory.
- Udržovat ovzduší důvěry mezi žáky a pedagogy.
- V kritických situacích dát jasně najevo, že toto chování je špatné a nelze je tolerovat.
- Nebýt lhostejný k projevům agresivity, a to i v případě, že nejsem pověřen dozorem.
- Informovat žáky, na koho se obrátit při problémech – třídní učitel, školní schránka důvěry, výchovný poradce, vedení školy, metodik prevence, linka důvěry.....
- Snažit se mít přehled o vzájemných vztazích ve třídě i mimo ní. Třídní učitel by měl znát záliby svých žáků, zajímat se o to, jak tráví volný čas, a umět si umět si s nimi o tom popovídat, mají-li zájem.

13 komponentů programu proti šikanování dle Dr. M. Koláře

Následující komponenty v sobě musí PPŠ zahrnovat, má-li být úspěšný.

1. Společné vzdělávání pedagogů a supervize odborníků „zvenčí“
Pracovníci školy se průběžně vzdělávají. Pro všechny je připravena společná beseda – zajistí organizace „Magdalena“
2. Vytvoření užšího realizačního týmu v rámci školy
Na řešení šikany se podílejí:
  - Třídní učitelé, vychovatelky, asistentky pedagoga, osobní asistenti
  - Školní metodik prevence
  - Výchovný poradce
  - Vedení školy
3. Zmapování skutečné situace ve škole
V průběhu loňského školního roku proběhlo dotazníkové šetření mezi žáky. Kontrolní šetření proběhne i v letošním školním roce.
4. Společný postup pedagogů i vychovatelů při řešení případů šikanování

viz krizový plán

5. Prevence v třídnických hodinách – prevence zařazena do schůzek skupin.
Třídní učitelé zařazují prevenci do vyučování.
6. Prevence ve výuce
Pedagogové se soustředí na rozvoj pozitivních vztahů, umožňují rozvoj spolupráce a zpětnou vazbu. Žáci by měli být otevřeni skupinové práci, dokázat se vyjadřovat slušně a otevřeně při zpětné vazbě.
7. Prevence ve školním životě mimo výuku (celodenní a víkendové akce,...)
Dle plánu akcí školy a DD (mimoškolní akce, volnočasové aktivity, celodenní a víkendové akce, prázdninové pobyty,...)
8. Účinný ochranný režim (dozory, třídní pravidla, schránka důvěry,...)
Práce s Desaterem proti šikaně, ve třídách individuálně stanovena pravidla, dohled nad žáky v době před zájmovými kroužky a o přestávkách – možnost aktivního odpočinku
9. Spolupráce s rodiči
Informovanost rodičů o prospěchu a chování jejich dítěte
10. Školní poradenské služby
Viz krizový plán
11. Spolupráce se specializovanými zařízeními
Pedagogicko psychologická poradna v Benešově
Okresní metodik preventivních aktivit Příbram
Další viz krizový plán
12. Dobré vztahy se školami v okolí
Pořádání společných sportovních soutěží
13. Průběžné vyhodnocování situace ve škole
Evaluace

Krizový plán je zpracován podle platných vyhlášek a metodických pokynů

1. Zákon Školský zákon
2. Metodický pokyn MŠMT 20 006/2007 – 51 k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních
3. Metodický pokyn MŠMT 24 246/2008-6 k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení
4. Metodický pokyn MŠMT 10 194/2002-14 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví

5. Metodický pokyn 25 884/2003-24 spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané
6. Metodický pokyn MŠMT 14 423/99-22 k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance
7. Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže č.j.: 21291/2010-28 a přílohy
8. Metodický pokyn k řešení šikanování na školách a školských zařízeních, č. j. MSMT-22294/2013-1 a přílohy

Školní poradenský tým:

ředitelka školy : Mgr.Bc. Hana Fárová

vedoucí vychovatelka : Zdena Říhová

výchovný poradce : Mgr. Bc. Hana Fárová

metodik prevence : Mgr. Martina Musilová, Jitka Burdová

Účastníci plnění krizového plánu :

třídní učitelé

vychovatelky

asistenti pedagoga

provozní zaměstnanci

Používané zkratky :

ŠPT - školní poradenský tým

OSPOD - Oddělení sociálně právní ochrany dítěte

MMP - Magistrát města Příbram

VP - výchovný poradce

MP - metodik prevence

OPL - omamné a psychotropní látky

Jak postupovat

ŠIKANA

- všichni pracovníci školy si důsledně všímají nepřímých a přímých znaků šikanování, své poznatky předávají třídnímu učiteli
- v případě propuknutí skupinového násilí či brutální šikany jsou všichni pracovníci školy povinni zasáhnout ve prospěch oběti

Opakované projevy nepřímých znaků šikany

1. informovat třídního učitele
2. ve spolupráci s ostatními vyučujícími sledovat žáka, vytvářet podmínky pro zabránění vzniku případné šikany

Přímé znaky šikany

1. ochrana oběti
2. vyšetřit situaci
3. provést zápis o šetření /zápis založen u VP/
4. informovat vedení školy, VP, MP
5. výchovné opatření : napomenutí, důtka třídního učitele, ředitelská důtka, snížená známka z chování . uspokojivé, neuspokojivé ; vždy individuálně po projednání VK

Učitel je svědkem šikany – brutálního násilí

1. Překonání šoku pedagoga!
2. Bezprostřední záchrana oběti (zaštitit svým tělem oběť)! Odvést okamžitě ze třídy!
3. Ihned se vrátit zpět do třídy nebo do ní poslat jiného pedagoga nebo zaměstnance školy (zabránění domluvě agresorů na křivé skupinové výpovědi)! Zalarmovat další pedagogy a domluvit se na spolupráci při vyšetřování – i za cenu přerušení výuky!
Nejlépe rozdělit třídu na 2 poloviny, zabezpečit pedagogický dozor.
4. Pokračovat v pomoci a podpoře oběti (dát oběti napít, zajistit lékařské vyšetření)! Po návratu od lékaře nepouštět oběť zpět do třídy.
5. Ohlásit celou věc policii.

6. Následuje vlastní vyšetřování.

Pravidla při vyšetřování šikany:

- upozornit na provádění zápisu
- netlačit, nechat je říct to, co chtějí
- mít při vyšetřování třetí osobu proti obvinění ze strany rodičů
- pokračuje pomoc a podpora oběti
- začít vyšetřování se „zdravým jádrem“, nikdy nezačínat agresory

Rozhovor se svědky:

svědky vyslechnout postupně, pokud se rozcházejí ve výpovědi je možná konfrontace všech svědků, navodit atmosféru podpory a povzbuzení, že jejich spolupráce nebude prozrazena a je zajištěna jejich bezpečnost, vše si zapisovat

Rozhovor s agresory:

Agresor se po rozhovoru nesmí vrátit zpět do třídy!

1. Zahřívací předkolo

Sednout si proti agresorovi, říct mu to „natvrdo“, chtít vědět, co všechno dělal, upozornit na zapisování, potom mlčet!

2. Monolog

nerušit mu jeho prostor, dívat se do očí, nepovzbuzovat, jen si vše zapisovat, počkat až domluví

3. Dialog - doplňující otázky

klást otázky tak, aby se zapletl do vlastních lží, stupňovat citové napětí, nabídnout polehčující okolnosti v případě přiznání se, nechat si od něj podepsat zápis.

Zopakovat se všemi agresory. Každého po rozhovoru odvést do jiné třídy, místnosti/dozor/

4. Konfrontace

všem agresorům naráz oznámit, jak kdo z nich vypovídal

začnou se mezi sebou dohadovat a pomlouvat

Agresorům oznámit, jak budou postiženi v případě, že oběť znovu napadnou (např. při jakémkoli náznaku šikanování snížení známky z chování, případ nahlášen policii, OSPODu). Zdůraznit, že k jejich snaze napravit situaci bude přihlédnuto při jednání ve výchovné komisi.

ZÁPIS ! VŠE SI NECHAT PODEPSAT!

Rozhovor s obětí:

Rozhovor provést na místě, které je bezpečné, sedět vedle sebe jako partneři, bez třetí

osoby.

Bez nátlaku! (Zeptat se, jak se mu daří, mluvit o pocitech – „Mám pocit, že se ve třídě necítíš dobře, chceš mi o tom něco říct?“ apod.)

Zajistit ochranu oběti – nechat ji bezpečně odejít nebo zajistit její ochranu!

ZÁPIS ! VŠE SI NECHAT PODEPSAT!

NÁLEZ ALKOHOLU V PROSTORÁCH ŠKOLY

1. látku zajistit /netestovat/
2. informovat ředitelku školy, výchovnou poradkyni, zástupkyni
3. látku uložit v ředitelně školy
4. provést záznam – kdo, kde, v kolik, co /popsat/, jaké množství,
5. záznam uložit u VP
6. mapovat – zvýšená pozornost při dohledu nad žáky, při pohybu žáků v prostorách školy, DD
7. likvidace látky – ŠPT, zápis /kdy, kdo, jak,/zápis uložit u VP

ZADRŽENÍ ALKOHOLU U ŽÁKA

1. látku zajistit /netestovat/
2. informovat ředitelku školy, výchovnou poradkyni, zástupkyni
3. látku uložit v ředitelně školy
4. provést záznam – kdo, kde, v kolik, co /popsat/, jaké množství ,i s vyjádřením žáka, žák podepsat
5. záznam uložit u VP
6. projednání přestupku – výchovné opatření – 1.zadržení ředitelská důtka, další snížená známka z chování
7. likvidace látky – ŠPT, zápis /kdy, kdo, jak,/zápis uložit u VP

ŽÁK PO POŽITÍ ALKOHOLU

1. zabránit další konzumaci
2. zajistit látku, látku uložit v ředitelně školy
3. informovat ředitele školy
4. žáka izolovat a posoudit jeho zdravotní stav
  - při ohrožení života volat záchranku
  - vyjádření žáka /odkud, od koho/, pokud schopen podpis
5. provést záznam, uložit u VP
6. projednání přestupku – výchovné opatření – snížená známka z chování
7. ohlášení přestupku OSPODu

KOUŘENÍ VE ŠKOLE, V AREÁLU ŠKOLY, NA AKCÍCH ŠKOLY, PŘI VYUČOVÁNÍ MIMO AREÁL ŠKOLY

1. zabránit dalšímu kouření
2. odebrat další cigarety- zapsat kolik a jaké značky
3. informovat ředitelku školy, výchovnou poradkyni, zástupkyni
4. látku uložit v ředitelně školy
5. provést záznam s vyjádřením žáka, podpis žáka, uložit u VP
6. projednání přestupku – výchovné opatření
7. likvidace cigaret – ŠPT, zápis /kdy, kdo, jak,/zápis uložit u VP

PODEZŘENÍ Z UŽITÍ OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK

1. zabránit dalšímu užití
2. informovat ředitelku školy, výchovnou poradkyni, zástupkyni
3. žáka izolovat a posoudit jeho zdravotní stav
  - při ohrožení života volat záchranku
  - vyjádření žáka /odkud, od koho/, podpis
4. pokud žák odmítá látku vydat a je podezření, že má žák další látku u sebe volat Policii ČR – nikdy neprovádět osobní prohlídku
5. pokud žák látku vydá – zajistit, popsat /kdo, kdy, kde, komu, co/, uložit v ředitelně, předat Policii ČR
6. provést záznam, uložit u VP
7. projednání přestupku – výchovné opatření

8. profesionální pomoc
9. oznámení OSPODu , Policii ČR

ŽÁK PŘINESE DO ŠKOLY OPL, PŘEDVÁDÍ JE, NABÍZÍ, PRODÁVÁ

A. látku se nám podařilo zabavit

1. žáka odvést mimo kolektiv, netelefonovat, dozor
2. uložit látku do obálky, sáčku...se záznamem o zabavení, který obsahuje :
datum, čas, popis zabavených předmětů, komu byly zabaveny, kde, kým a za jakých okolností, podpisy vedení školy, toho, komu byla látka zabavena; pokud podpis odmítne – napsat odmítl
3. informovat ředitelku školy, výchovnou poradkyni, zástupkyni
4. látku uložit v ředitelně školy
5. provést záznam a uložit u VP
6. volat Policii ČR
7. projednání přestupku – výchovné opatření
8. oznámení OSPOD

B. látku se nám nepodařilo zabavit, majitel ji odmítá vydat

1. žáka odvedeme mimo kolektiv, netelefonovat, dozor
2. informovat ředitelku školy, výchovnou poradkyni, zástupkyni
3. zamezíme mu v likvidaci látky
4. provést záznam a uložit u VP
5. ihned volat Policii ČR
6. projednání přestupku – výchovné opatření
7. oznámení OSPOD

ZJIŠTĚNÉ STOPY TÝRÁNÍ, PODEZDŘENÍ NA TÝRÁNÍ NEBO POHLAVNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ

1. informovat ředitelku školy, výchovnou poradkyni, zástupkyni
2. šetření – rozhovor se žákem
3. oznámit OSPODu
4. oznámit Policii ČR
5. provést záznam – kdo, kdy, kde, co, jak často; vyjádření dítěte
a uložit u VP

NEOMLUVENÁ NEPŘÍTOMNOST ŽÁKA VE VYUČOVÁNÍ

1. školní docházku eviduje třídní učitel
2. o zvýšené omluvené i neomluvené nepřítomnosti informuje třídní učitel VP
3. při zvýšené omluvené nepřítomnosti VP individuálně ověřuje její věrohodnost
4. pokud žák do dvou dnů od nástupu po nepřítomnosti do školy nepředloží písemně omluvenku, je nepřítomnost považována za neomluvenou
5. neomluvenou nepřítomnost řeší třídní učitel formou pohovoru s rodiči /písemné vyzvání doporučeným dopisem/
6. provést záznam o jednání na předepsaném tiskopise
7. tiskopis uložit u VP
8. výchovné opatření – do 10 hodin ředitelská důtka, 11 až 20 snížená známka z chování – uspokojivé, nad 20 – snížená známka z chování - neuspokojivé

KDE HLEDAT POMOC

instituce	kontakt	forma spolupráce
Linka bezpečí	800 155 555 – bezplatně www.linkabezpeci.cz	telefonická pomoc
PPP Příbram	318 624 085	poskytování pedagog. a psych. služeb
Linka důvěry Příbram	318 631 800	telefonická pomoc
Centrum adiktologických služeb	318 622 010	poradenství
Středisko výchovné péče	606 625 851	preventivně výchovná, komplexní a soustavná péče pro děti a mládež, u nichž je porucha chování – forma konzultací
PhDr. Zdeněk Stočes	318 624 085	oblastní metodik prevence
MUDr. Michal Goetz – dětský psychiatr	318 654 479	konzultace
PhDr. Linda Maršíková – klinický psycholog	318 626 427	konzultace
Odbor sociálně právní ochrany dítěte - OSPOD		konzultace, péče o nezletilé

Policie ČR - Obvodní oddělení Benešov

<http://www.policie.cz/>

+420 602 261 508

Policie ČR - Obvodní oddělení Příbram

<http://www.policie.cz/>

+420 974 879 770

Policie ČR - Obvodní oddělení Votice

<http://www.policie.cz/>

+420 974 871 760

Seznam materiálního zázemí

Seznam literatury z knihovny pro oblast rizikového chování:

- * Beran, J.: Proč? Idea, Jihlava 1996.
- * Canfield, J.: Hry pro zlepšení motivace a sebepojetí žáků. Portál, Praha 1995.
- * Fontana, D.: Psychologie ve školní praxi. Portál, Praha 1997.
- * Hanzová, M. a kol.: Práva a povinnosti našich dětí. Viktoria Publishing, Praha 1995.
- * Helms, W.: Lépe motivovat – méně se rozčilovat. Portál, Praha 1996.
- * Hort, V.: Dětská a adolescentní psychiatrie. Portál, Praha 2000.
- * Illes, T.: Děti a drogy. ISV, Praha 1999.
- * Kennerleyová, H.: Jak zvládat úzkostné stavy. Portál, Praha 1998.
- * Kratochvíl, S.: Základy psychoterapie. Portál, Praha 1998.
- * Křivohlavý, J.: Psychologie zdraví. Portál, Praha 2001.
- * Křivohlavý, J.: Vyznat se v dětech, SPN, Praha 1987.
- * Langmeier, J.: Dětská psychoterapie. Portál, Praha 2000.
- * Langová, M.: Jak se to chováš? Empatie, Praha 1994.
- * Lokšová, I., Lokša, J.: Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole. Portál, Praha 1999.
- * Nešpor, K.: Alkohol, drogy a vaše dítě. Sportpropag, Praha 1994.
- * Nešpor, K.: Jak předcházet problémům s návykovými látkami na základních a středních školách. Sportpropag, Praha 1996.
- * Nešpor, K.: Příručka pro mladé spolupracovníky programu FIT 2001. Besip, 1994.

- * Nešpor, K.: Zásady efektivní primární prevence. Praha 1999.
- * Nováková, D.: Zdravý způsob života a prevence závislostí. Filia, Praha 1997.
- * Novotná, M.: Kapitoly ze speciální pedagogiky. SPN, Praha 1997.
- * Pausewangová, E.: 150 her k utváření osobnosti. Portál, Praha 1996.
- * Pávková, J.: Pedagogika volného času. Portál, Praha 1999.
- * Presl, J.: Drogová závislost. Maxdorf, Praha 1995.
- * Reuysová, E., Vichoffová, H.: Jak s dětmi trávit volný čas. Portál, Praha 1996.
- * Říčan, P.: Krotíme obrazovku. Portál, Praha 1995.
- * Svobodová, A.: Mládež a kouření. MZ ČR, Praha 1990.
- * Šimanovský, Z., Mertin, V.: Hry pomáhají s problémy. Portál, Praha 1996.
- * Vágnerová, M.: Psychopatologie pro pomáhající profese. Portál, Praha 1999.
- * Vážanský, M.: Volný čas a pedagogika zážitku. Brno 1994.
- * Vážanský, M.: Základy pedagogiky volného času. Brno 1995.
- * Ward, P. a kol.: Jak se připravovat na práci s mládeží. Portál, Praha 1997.
- * Metodika protidrogové prevence. Národní centrum zdraví, Praha 1995.
- * Pedagogové proti drogám. MŠMT ČR, Praha 1999.
- * Rodina proti kriminalitě. Bílý kruh bezpečí, Praha.

.

Literatura a časopisy:

Dvořák, D.:

Metodika vzdělávacích programů prevence drogových závislostí, Filia, Praha 1995.

Drogy a vaše dítě, P – centrum, Olomouc 1996 a 2000.

Hajný, M., Kořínek, R., Majer, M.:

Drogy a rodina, P – centrum, Olomouc 2004.

Hajný, M.:

O rodičích, dětech a drogách, Grada Publishing, Praha 2001.

Nešpor, K.:

Jak pomoci dětem odmítat alkohol a drogy aneb Prevence v rodině, IDEA, Jihlava, 1996.

Středoškoláci o drogách, alkoholu, kouření a lepších věcech, Portál, 1995.

Nešpor, K., Csémy, L.:

Alkohol, drogy a vaše děti – Jak problémům předcházet, jak je rozpoznávat, jak je zvládat, BESIP, Praha 1997.

Nešpor, K., Csémy, L., Pernicová, H.:

Metodika prevence škod působených návykovými látkami za aktivní účasti předem

připravených vrstevníků (peer programy) na školách, Učitelské noviny.

Nováková, D.:

Metodika drogové prevence pro MŠ a první stupeň ZŠ, Filia, Praha 2001.

Pedagogové proti drogám, MŠMT, Praha 1999.

Rozhodni se... (překlad anglického manuálu prevence), Státní zdravotní ústav, Praha 1994.

Odborné časopisy pro oblast rizikového chování:

Prevence

Videopořady:

Dokážete nekouřit (hraný dokument motivující zástupce různých věkových skupin k nekuřáctví).

Je kouření moderní (anketa na téma kouřit či nekouřit zachycuje názory mládeže na danou problematiku).

Proč přestat (seznámení se se zdravotními důsledky kouření, motivace k odvykání kouření).

Pít s mírou (hraný dokument na téma umírněného požívání alkoholických nápojů při různých příležitostech. Snímek, určený mladým lidem, seznamuje s následky nadměrného pití a klade důraz na slušné a společenské chování).

Povídání o drogách – 2. části (pořad zaměřený na protidrogovou prevenci na základní škole – určen pedagogům a lektorům).

Naučte své dítě říkat ne (videopořad seznamuje se základními projevy toxikománie u dětí a mládeže. Informace pro rodiče a pedagogy).

Příběh Jakuba K. (výpověď maminky Jakuba K. o jeho životním příběhu a tragickém konci. Její zamyšlení se nad tím, čím a proč se Jakub lišil od ostatních vrstevníků, jeho podlehnutí droze, snaze vymanit se ze závislosti a opětném selhání, končícím smrtí).

+ videokazety:

Abeceda lidské sexuality, Curriculum Vitae, Drogová problematika – sexuální výchova, TY A DROGA, DROGOVÁ ZÁVISLOST, PŘEDÁVKOVÁNÍ DROGY, DROGY – SESTŘIH, PREVENCE V RODINĚ, DROGY A NEURONY, PEER PROGRAM 1, PEER PROGRAM 2, PEER PROGRAM 3, KŘEMÍLEK A VOCHOMŮRKA - preventivní program, HAZARDNÍ A POČÍTAČOVÉ HRY, SILNÝ PROTI SLABÉMU, BEZPEČNÉ DĚTI, STOP KRIMINALITĚ : JAK SE NESTAT I. Nebezpečné situace, STOP

Kontakty a adresy

Magdaléna, o.p.s.

www.magdalena-ops.cz

Adresa: Nová pražská 399, 256 01 Benešov

Tel.: +420 739 308 401

Anima, o.s. pro péči o rodiny závislých, Apolinářská 4a, www.anima-o.s.cz
Drop-in, Praha

Prev-centrum, Meziškolská 1120, www.prevcentrum.cz

SANANIM, Novovysočanská 604a, www.sananim.cz

Život bez závislostí, Lupáčova 14, www.zivot-bez-zavislosti.cz

Pedagogicko-psychologická poradna, Říčany u Prahy

Dětské krizové centrum, V Zápolí 1250, 241 480 511, www.dkc.cz

Národní linka bezpečí dětí a mládeže, 800 155 555

Národní linka prevence AIDS, 800 144 444

Bílý kruh bezpečí, Duškova 20, 257 317 100

Vzkaz domů/dítě na útěku/, 800 111 113

Člověk hledá člověka, o. s. www.clovekhledacloveka.cz

Česká společnost AIDS pomoc, o.s. www.aids-pomoc.cz

Dětské a dorostové detoxikační centrum NMSKB, Vlašská 36, 257 197 159,
www.nmskb.cz

dále

www.adiktologie.cz

www.VISK.cz

Další internetové adresy zabývající se rizikovým chováním:

www.minimalizacesikany.cz

www.saferinternet.cz

www.drogy-info.cz

www.odrogach.cz

www.ippp.cz

www.poradenskecentrum.cz

www.bezcigaret.cz

Závěr

Primární prevence ve škole je týmová práce, na které se podílejí všichni pedagogičtí a provozní zaměstnanci, ale i další, například rodiče, externí spolupracovníci, přátelé školy atd. Nepodceňujme, ale ani nepřeceňujme rizika, nebuďme alibisté.

V jednotě je síla, proto se snažme k problémům přistupovat jednotně.

Přílohy

Čj.: 25 884/2003-24

V Praze 13. října 2003
Věstník MŠMT č. 11/2003

Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR
při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži
páchané

1. Úvod

Informace o spolupráci škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže je opětovným připomenutím toho, že včasná prevence v oblasti sociálně patologických jevů je závažné téma, kterému musí být věnována pozornost. Prevence musí být prováděna systémově a kontinuálně, v optimálním případě se prevence a zdravý životní styl stávají přirozenou součástí života školy a školského zařízení. Mnoho aktivit využitelných pro osvojení si zdravého životního stylu a metodiky prevence nelze pouze vyčíst z manuálů, metodik a příruček. Je třeba se odborně vzdělávat v teoretické i praktické rovině této problematiky.

Spolupráce Policie ČR a resortu školství je realizována v rámci prevence sociálně patologických jevů a mnohdy i při řešení problémů vzniklých v souvislosti s těmito jevy ve školách a školských zařízeních. **V návaznosti na zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí upravuje Závazný pokyn Policejního prezidenta č. 8/ 2002** systém práce a postupy policistů v oblasti preventivně výchovného působení na děti a mládež a v oblasti odhalování a dokumentování kriminality dětí a trestné činnosti páchané na mládeži.

Se sociálně patologickými jevy, mezi které patří zejména problematika násilí, šikany a zneužívání návykových látek, se setkáváme ve větší či menší míře na všech typech škol i ve školských zařízeních. Z tohoto důvodu by měla být navázána školami a předškolními a školskými zařízeními spolupráce s Policií ČR preventivně, nikoliv až při řešení problémů spojených s výskytem těchto jevů.

Vedení školy nebo školského zařízení spolupracuje s **obvodním oddělením Policie ČR** a **specialistou OŘ PČR** podle místa příslušnosti subjektu. Škola, školské zařízení by měly navázat kontakt jednak s vedoucím tohoto oddělení s policistou s územní odpovědností v místě. Ve škole a školském zařízení jsou dostupná telefonní čísla, kam se v případě nutnosti obrátit a **jak postupovat v případě zjištění závažných sociálně patologických jevů**. Problémy spojené s drogami, násilím, šikanou a dalšími asociálními jevy je třeba řešit ve vzájemné spolupráci s rodiči v souladu s právními předpisy. I v tomto případě je optimální využít **předem dohodnuté postupy**.

Školy a školská zařízení by v rámci preventivních programů a projektů měly být v kontaktu s **Preventivními informačními skupinami Policie ČR (PIS)**, které jsou zřizovány při krajských, okresních a městských ředitelstvích Policie ČR. Činnost těchto skupin je informační a poradenská. Při plánování, tvorbě a realizaci preventivní strategie vycházejí tyto skupiny z bezpečnostní situace příslušné oblasti, ze znalosti trestné činnosti motivované mimo jiné obchodem s drogami, delikty spojenými s alkoholovou i nealkoholovou toxikománií, hracími automaty apod. Adresář PIS viz.: www.mvcr.cz/prevence/obcanum/pis/adresar.html. Školy a školská zařízení při znalosti situace v regionu a místě mohou pak optimálně přizpůsobit nebo aktualizovat své preventivní programy a využít lektorských služeb policistů v oblasti prevence sociálně patologických jevů.

Prevence a oznamování podezření na trestnou činnost dětí a mládeže a trestnou činnost páchanou na dětech a mládeži je důležitým okruhem spolupráce školy s policií. Oznamovací povinnost je dána ustanoveními § 167 a 168 trestního zákona č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů (nepřekážení trestného činu a neoznámení trestného činu), kdy je trestný ten, kdo spáchání nebo dokončení uvedených trestných činů nepřekazí, nebo jejich spáchání neoznámí (např.: trestné činy týrání svěřené osoby, vraždy, loupeže, pohlavního zneužívání, znásilnění, drogové delikty, majetková trestná činnost apod.).

Všichni zaměstnanci škol a školských zařízení zřizovaných MŠMT, krajem nebo obcí mají kromě výše uvedené zákonné povinnosti navíc oznamovací povinnost dle Pracovního řádu pro zaměstnance škol a školských zařízení čl. 13, odst. 13: “Všichni zaměstnanci ohlašují řediteli školy své poznatky, které svědčí o tom, že žák užívá omamné látky, dopouští se gamblerství, šikany, trestné činnosti nebo je ohrožen jinými sociálně patologickými jevy, dále je-li vystaven šikaně či týrání, případně jinému nežádoucímu zacházení ve škole i mimo školu”.

K předcházení možným trestným činům mládeže a na mládeži by měl vést i řádný výkon dohledu nad nezletilými podle § 422 občanského zákoníku. Toho se týká zejména čl. 14, odst. 1 Pracovního řádu a další školské předpisy. I při vyšetřování školních úrazů je možno někdy zjistit

souvislost s trestnou činností. Pokud jde o trestné činy páchané na dětech a mládeži, jde zejména o tělesné týrání, psychické týrání, pohlavní zneužívání a týrání, citové týrání, zanedbávání, ale i šikanování.

2. Věkové kategorie

Pro potřeby předloženého materiálu nebylo možné sjednotit terminologii, která se týká vymezení věku žáků. Důvodem je obecná nejednotnost těchto pojmů, která je dána odlišnými kritérii pro věkové vymezení z pohledu Úmluvy o právech dítěte, trestního práva apod. Níže uvedená tabulka vymezuje pojetí jednotlivých kategorií v resortu školství, Policii ČR a trestně právních předpisech:

vymezení dané kategorie subjektem

<i>věková kategorie</i>	<i>resort školství</i>	<i>Závazný pokyn policejního prezidenta č. 8/2002</i>	<i>trestně právní předpis</i>
dítě	v souladu s Úmluvou o právech dítěte je za dítě považována osoba do 18 let věku	každá osoba mladší 18 let i v případě, že zletilost nabyla před dosažením tohoto věku podle zvláštního předpisu; kde se v tomto závazném pokynu hovoří o mládeži, rozumí se tím též dítě	
mladistvý		15-18 let	§ 8 zákona č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů (občanský zákoník) je stanovena způsobilost fyzické osoby k právním úkonům a podmínky vzniku zletilosti.
mládež	osoby od 18 let – 26 let věku		
nezletilý			§ 8 a 9 zákona č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů (občanský zákoník)

3. Vstup policie do školy

Ředitelé škol nemohou bránit policii ve vstupu do škol vzhledem k **obecným ustanovením trestně právních předpisů o povinné pomoci policejním orgánům**. Ředitel tedy poskytne v případě, že je o to policií požádán, vhodnou místnost k výslechu žáka ve škole. Nejde samozřejmě jen o striktní dodržování předpisů, ale měla by zde existovat snaha o maximálně dobrou spolupráci

pracovníků obou subjektů, vzájemný respekt a vstřícnost v zájmu dětí a mládeže i v obecném zájmu.

4. Předvolání a předvedení

Policie může nezletilého **předvolat nebo i předvést**. Ve školách lze od nezletilých žáků vyžadovat podání vysvětlení, provádět výslech svědka, výslech osoby podezřelé nebo výslech obviněného poté, kdy je **ředitel školy nebo jeho zástupce seznámen s předmětem policejního úkonu včetně důvodů, jež k němu vedou**. To se týká i případného **uvolnění žáka** ze školy pro potřebu policie, např. k rekonstrukci na místě činu, rekognici, označení míst páčání trestné činnosti, k vydání věci, k výslechu či podání vysvětlení na útvaru policie. Jedná se tedy o všechny policejní úkony ve smyslu zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů, ať již jde o poškozeného, svědka či pachatele protiprávního jednání.

Z § 422 občanského zákoníku vyplývá, že škole přísluší vykonávat náležitý dohled nad nezletilými žáky. Tato povinnost a odpovědnost přísluší především rodičům, ale i těm, kteří přechodně tento dohled vykonávají. Pedagogický dozor nad žáky je zásadním prvkem v ustanoveních předpisů, které upravují povinnosti v péči o bezpečnost a ochranu zdraví ve školství.

Pokud má být předvolání nebo předvedení a výslech žáka – dítěte provedeno ve škole a z důvodu zajištění, aby nebylo mařeno další vyšetřování, není předem vyrozuměn zákonný zástupce žáka, je žádoucí, aby škola zajistila přítomnost pedagoga, neboť za žáka v době vyučování škola odpovídá. Ředitel školy by měl stanovit odpovědnou osobu, která bude zajišťovat uvedený dohled.

Pokud jde o **omluvení nepřítomnosti žáka** z důvodu předvolání nebo předvedení, postup vyplývá opět z obecně povinné součinnosti s vyšetřujícími orgány podle trestně právních předpisů.

Policista je povinen při výkonu své pravomoci prokázat svou příslušnost k policii, a to stejnokrtem s identifikačním číslem, služebním průkazem, odznakem služby kriminální policie nebo ústním prohlášením “policie” (ustan. § 10 odst. 1 a 2 zák. č. 283/1991 Sb.).

V případě nějaké pochybnosti, pokud jde o totožnost příslušníka policie (zvláště v případě předvedení dítěte mimo školu), je nejjednodušším způsobem ověření totožnosti telefonický dotaz na pracoviště policie, které dotyčný příslušník uvedl a služebním průkazem či odznakem služby kriminální policie a vyšetřování doložil. Výše uvedený postup byl dohodnut se zástupci služby

kriminální policie a vyšetřování.

5. Postup při předvolání, předvedení nebo zajištění žáka

Postup při předvolání osoby mladší 15 let řeší Závazný pokyn policejního prezidenta č. 8/2002 v čl. 8 odst. 1 a s odkazem na § 12 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů: „Osobu mladší 15 let lze předvolat k podání vysvětlení nebo jinému úkonu pouze prostřednictvím jeho zákonného zástupce, orgánu sociálně právní ochrany nebo prostřednictvím školy, jíž je žákem, nebo jiného obdobného zařízení.”

Postup při předvedení dítěte řeší čl. 8 odst. 10 zmíněného Závazného pokynu policejního prezidenta ve smyslu § 13 odst. 6 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR ve znění pozdějších předpisů: „Vyžaduje-li závažnost a neodkladnost prováděného šetření předvedení osoby mladší 15 let na útvar policie, je předvedení prováděno zpravidla policisty v občanském oděvu za použití civilního vozidla. Specialista zajistí bezprostředně po předvedení přítomnost osoby způsobilé k jejímu střežení i k případné účasti na služebních úkonech. Je-li předvedení provedeno ze školy nebo zařízení, specialista zajistí přítomnost třetí osoby po celou dobu služebního zákroku i služebních úkonů. Pominou-li důvody předvedení, osobu mladší 15 let předá zpět do školy nebo zařízení, ze kterého byla předvedena, nebo ji předá zákonnému zástupci.”

Další povinnost ukládá policii § 14 odst. 4 téhož zákona: „Po zajištění je policista povinen na žádost osoby zajištěné vyrozumět o této skutečnosti některou z osob uvedených v § 12 odst. 3, případně jinou jím určenou osobu. Jedná-li se o osobu mladší 18 let, je policista povinen ihned vyrozumět zákonného zástupce této osoby. V případě zajištění osoby mladší 15 let, vždy též bez odkladu vyrozumí orgán sociálně-právní ochrany mládeže”.

6. Podání vysvětlení žáka

Podle Zákona České národní rady č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů, je policista oprávněn požadovat potřebná vysvětlení od osoby, která může přispět k objasnění skutečností důležitých pro odhalení přestupku a jeho pachatele, jakož i pro vypátrání hledaných nebo pohřešovaných osob a věcí.

Podat vysvětlení dle § 12 odst. 1 uvedeného zákona je *osoba* povinna vyhovět ihned v případě, že jde o závažnou trestnou činnost.

Pokud jsou tato vysvětlení požadována od *dítěte*, podle odst. 4 čl. 8 Závazného pokynu policejního prezidenta č. 8/2002 je třeba o úkonu předem vyrozumět jeho zákonného zástupce. To neplatí, jestliže provedení úkonu nelze odložit a vyrozumění zákonného zástupce nelze zajistit. Na způsobu vyrozumění se domluví policista s vedením školy nebo zařízení. Dle odst. 6 čl. 8 uvedeného závazného pokynu rozhodne policista vzhledem k okolnostem, závažnosti nebo složitosti případu, zda přibere třetí osobu k podání vysvětlení osobou mladší 15 let.

7. Výslech žáka

Škola musí o výslechu žáka předem vyrozumět zákonného zástupce dítěte (Pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení č.j.: 14 269/01-26 čl. 8 odst.2 a 3), pokud tak již neučinila Policie České republiky (Závazný pokyn policejního prezidenta č. 8 odst.4 čl. 8). V případech, kdy by mohlo být takovým oznámením mařeno další vyšetřování a po předchozí dohodě s odpovědným pracovníkem policie, vyrozumí škola zákonného zástupce bezprostředně po souhlasu policie. Sdělení v nevhodnou dobu by například mohlo v některých případech ohrozit i bezpečnost dítěte (např. týrání nebo zneužívání v rodině, podpora trestné činnosti v rodině atp.).

Podle ustan. § 102 odst. 1 trestního řádu a zákona o Policii ČR mohou být *mladiství* vyslýcháni bez účasti osob vykonávajících dohled nad nezletilými.

Ve smyslu trestně právních norem je však stanoveno, že u *mladistvých obviněných* je nutná obhajoba (§ 36 odst. 1 písm. c) tr. řádu). Obhájce se tedy povinně zúčastňuje všech úkonů trestního řízení včetně výslechu. Přítomen může být dále znalec, konzultant či tlumočník. Jiná situace však nastává při výslechu dětí, kdy platí i ustanovení § 158 odst. 4 trestního řádu č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o povinnosti informovat zákonné zástupce před započítáním úkonu; to neplatí, jestliže provedení úkonu nelze odložit a vyrozumění zákonného zástupce nelze zajistit. Povinnost ustanovit mladistvému obviněnému obhájce a informovat zákonné zástupce před výslechem dětí o této skutečnosti nenáleží řediteli školy popř. školského zařízení, ale jedná se podle § 158 odst. 4 trestního řádu č. 140/1961 Sb. o povinnost orgánů činných v trestním řízení.

Školy a školská zařízení mají pochopitelně zájem, aby bylo respektováno v první řadě

předvolání prostřednictvím zákonných zástupců. Současně je ovšem jasné, že ve značné míře jsou vyšetřovány děti z problémových rodin, z rodin, kde rodiče často trestnou činnost dětí kryjí nebo se nacházejí v roli pachatele a nemají zájem na jejím řádném vyšetření. Je proto nutné individuálně posuzovat konkrétní situaci a snažit se vyjít policii vstříc, i když to znamená určitou zátěž pro pracovníky školy, zvláště v situaci, kdy je zapotřebí předvést dítě nebo mladistvého na příslušnou součást policie.

Současně je nutno připomenout, že i pro *děti a mládež* v plné míře platí presumpce neviny, jakož i striktní ochrana jejich práv včetně práva na obhajobu a práva odepřít výpověď na jedné straně a dodržování povinností včetně státem uložené nebo uznané povinnosti mlčenlivosti na straně druhé. Není snad ani nutné připomínat, že dítě nemůže a nesmí být ani slovně v souvislosti s výsledkem napadáno nebo jinak sankcionováno. Pokud by bylo dítě předvedeno ze školy, je nutné, aby už i po cestě byl přítomen pedagog či jiná osoba k tomuto určená.

V předškolních zařízeních je třeba uvedené postupy vždy uplatňovat zvláště citlivě a opatrně.

8. Neomluvená absence žáka

Závažným problémem je i **hlášení neomluvené absence**. Je třeba vycházet z § 31 zákona č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o přestupcích, který označuje jako přestupek ohrožení výchovy a vzdělávání nezletilců zejména skutečnost, že dítě není přihláшено k povinné školní docházce nebo dojde k zanedbávání péče o ni. Dále je to § 217 trestního zákona č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů, který zakotvuje jako ohrožování mravní výchovy mládeže vydání (i z nedbalosti) osoby mladší 18 let v nebezpečí zpusnutí (např.: umožněním vést zahálčivý život).

Danou otázku řeší **Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy** č.j. 10194/2002-14 ze dne 11. března 2002 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, který je v souladu s § 12 odst. 1 zákona č. 564/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, vymezující jednotný postup při uvolňování a omlouvání žáků základních a středních škol z vyučování a při prevenci a postihu záškoláctví na základních a středních školách. Výše uvedený materiál uvádí konkrétní počty zameškaných neomluvených hodin v průběhu školního roku a opatření včetně postupů, které mohou následovat ze strany školy.

9. Závěrečná ustanovení

Zrušuje se platnost Informace pro školské úřady, školy a předškolní zařízení Spolupráce škol a předškolních zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané č.j. 14 144/98-22 z 9. července 1998.

Tato informace nabývá účinnosti dnem vyhlášení ve Věstníku MŠMT.

PaedDr. Jaroslav Müllner v.r.

náměstek ministryně školství mládeže a tělovýchovy